

Bylaag A.

1.

CONCEPT REGELMENT ¹¹

Nademaal het wenschelijk is dat een Concept Reglement voor het behoorlijk beheer van het Lager en de Vrijwilligers van David Massau Riet Taaibosch en Botlazitzie Gasebone opgesteld omschreven en vastgesteld word zoo op en uit kracht een besluit van de Commissie bestaande uit de Heer R.F.C. Muller, Capt. Raff en F.Corn. Weber aangezien (sic) en bijeengekoomen veer het opstellen voor boovengemelde Regulationen.

Art.1. Om een Vrijwilliger te zijn moet men de eed van getrouwheid aan de Krijgs Raad en Bestuur afleggen, en in intreading van eenige hooger posietsie of rang de eed zo als later zal bepaald worden door de Hoog Edele Commissie van Bestuur.

Art.2. Officiieren worden bij meerderheid van stemmen gekoozen, als volgt. As.Feltcornet door de stemgeregtigde Burgers van dien Devesie zoo ok de Feltcornetten, de Commandanten door de stemgeregtigde van Deviesies en de Commandant Generall door alle stemgeregtigde.

Art.3. Zij worden aangesteld voor een onpepaalde tijd en zijn bij aftreading herkiesbaar.

Art.4. De Commandant Generaal en Commandanten zal voor het aanvaardiging hunner betrekkingen voor de Commissie van Bestuur beeedigd worden, en alle ander Officiieren zal voor de Krijgsraad beeedigd word.

Art.5. De eed van een Officier zal zijn als volgt.
Ik beloof en zweer plegtig trouw aan het volk dezer Staat,
in mijne betrekking naar Wet, regt, en billijkheid te zullen
handelen/...

handelen, volgens mijne beste kennis en geweten, zonder aanzien des perzoons, dat ik aan niemand eenig gift of gunst gedaan of beloofd hebben, om tot die betrekking te geraaken, van niemand eenig gift of gunst te zullen eennemen, wanneer ik vermoeden kan dat deze gedaan of bewezen zou worden om mij in mijne Betrekking ten voordelen van de gever of gunstiger over te haalen. Te zullen gehoorzaamen aan de bevelen die mijn bovengestelden volgens de Wet, en niets anders te beoogen dan de bloei de welvaart en onafhankelijkheid van deze land en volk.

Zoo Waarlijk Help mij God Almagtig.

Art.6. Straf Bepalingen.

A. Voor de Manschappen: En geval niet wordt voldaan aan de bevelen de bevoegde magt zullen de nalatigen mit de volgende boeten bestraft worden te weten:- Eenige perzoon die zich verwijderd van de Lager Plaats zonder verlof, zal voor de eerste overtreding beboet wordt mit de boeten van niet minder dan een pond, en niet te boovengaande vijf ponden sterling en voor de tweede, niet te booven gaande vijftien ponden sterling, en voor de derde overtreding zal zulk persoon het kamp verwezen worden, hem zijn buit ontnoomen worden, en zijn regt als Vrijwilliger ontnoomen worden, of behandeld te worden naar de aart der zaak.

B. Insubordinatie, zoo als ongehoorzaamheid, brutalitêjd, dronkenschap, &c., zal behandeld word naar de aard van de zaak, en het hof het vind.

C. Voor de Officieren, die sich schuldig maaken aan de booven gemelde overtredingen - zullen beboet worden voor niet minder dan tien ponden sterling en zal van zijn post

als/...

als Officier ontzet wordt, verder voor eenig Insubordinatie, zoo als vermeldt of brutalitijd tegen zijn meerdere officieren of H.E. Commissie van Bestuur, zal hij dadelijk van zijn post ontzet wordt of en behandeld wordt zoo als vermeldt in Sec. A. en B. van deze Artikel.

D. Alle Officiëren zal van hun post ontslagen of entzet worden, bij overtuigen van misdaden. Krijgsofficiëren die zonder reeden bedanken of, weigeren die op hun uitgebrachte kuusen, of die hun opgedraagene betrekking te aanvarden zullen aan de volgende boeten moeten voldoen te weten van tien tot dertig ponden sterling.

E. Eenige persoon die zonder verlof, eenige vuurwapen, zal afvuuren binnen een mijl van de kamp of lager plaats, zal beboet worden mit een boeten vijf shillings tot een pond sterling "De plaats door de Officiëren aangewezen te worden" "door de Lager Commandant".

F. Eenige persoon die niet behoorlijk voorzien is van Krijgsbehoeften, en zijn officier er niet meede bekend maakt, zal door zijn Felicornet beboet worden naar de aard der zaak.

Art.7. Teregstellingen.

De Teregstellingen van Officiëren naa een behoorlijke ingeleverde klagte bij die Secretaris van de Krijgs Raad, of van de H.E. Commissie van Bestuur zal zijn als volg, ingeval de beschuldigde de rang als Generaal bekleet, zal de Krijgs Raad, de H.E. Commissie van Bestuur verzoek de zaak in handeling te neemen, zoo de beschuldigde een Commandant is, zal de Krijgs Raad de H.E. Commissie van Bestuur verzoek om een van hun Leeden, mit de Generaal en een Commandant,

als/...

iv.

als Lid van de Hof te laten zitten. Een Felteornet zal tereg gesteld worden door een Commandant en twee gelijken.

A. De Kapitein van Artillerie zal tereg gesteld wordt door de Generaal en twee Commandanten.

B. Een Private Vrijwilliger zal tereg gesteld wordt voor drie Leeden van de Krijgs Raad.

Art. 8. Verslag.

a. De Felt Cornetten zullen zonder wettige verhinderings hun verslag doen aan hun Commandanten wanneer het vereischt wort, daaraan niet voldoende of bij naalatigheid zal hij beboet worden mit eene boete, van niet minder dan een pond sterling.

b. De Commandanten zullen die bij hunne ingekoomene verslagten van de Felteornetten daadelijk op ontvangst inleveren bij de Generaal mit bijvoeging van hun eigene verslag benevens aanmerkeningen die het verder naar de H. E. Commissie van Bestuur inleveren.

c. De Commandeerende Officier van een Patrolie, zal daadelijk op terugkomst verslag doen van de uitwerking van zulke Patrolie aan de Krijgs Raad.

Art. 9. De Krijgs zal bijeen geroepen worden door de Commandant Generaal, wanneer hij zulks noodig acht, of als er beschuldigen zijn ingekoomen tegen Officieren of manschappen voor overtredingen gepleegt of op verzoek van de H. E. Commissie van Bestuur. De Krijgs Raad zal bestaan uit al de Officieren aanwezig. De Hoogste Officier in Rang zal Voorzitter zijn, bij ongelijkheid van stemmen zal de stem van de Voorzitter beslissend zijn.

Art. 10. Felt Cornetten zullen verplicht zijn een lijs te houden van de manschappen van hun Felt Cornetschap, alsook dienslijs, /...

v.

dienslijs, die op eisch van de Krijgs Raad, moeten voor-
gelegd word. De Lijs zal zijn als volg.

Schedule A.

Naamen	Paard of geen.	Beschrijving van Waapen.	Amunitie	Aanmerkingen.
--------	-------------------	-----------------------------	----------	---------------

KRIJGS BEHOEFTE.

Art. 11.

a. De H.E. Commissie van Bestuur tezamen met de Krijgs Raad zal zorgen voor voldoende Krijgsbehoeften voor de Vrijwilligers.

b. Een Officier zal door de Krijgs Raad aangesteld wordt "De aanstelling goedgekeurd te worden door de H. E. Commissie van Bestuur", als Officier van Krijgs Behoeften.

c. De gemelde Officier zal een behoorlijk rekening houden van Amunitie en verantwoording doen aan de Krijgs Raad van de Ontvangst en Uitgaf van Krijgs Behoeften die verder op verzoek verslag zal doen aan de H. E. Commissie van Bestuur. De gemelde Officier zal verder maandelijks verslag doen aan de Krijgs Raad, van de ontvangst en Uitgaf van Krijgs behoefte onder de hoofd van Maandelijks Verslag, de vorm van Verslag zal zijn als volg

d.

Schedule B.

Beschrijving	in Stoor. Uitge- geven.	Beschadigd.	Aanmerkingen.
--------------	----------------------------	-------------	---------------

Henry Martini No. 1.

H. M. No. 2.

do. Regulatun.

Witworth R.L.

do M.L.

Loot.

Bus Kruid.

Grof Kruid.

Poppies.

e. Alle/...

e. Alle Krijgsbehoefden beschadigd moet voor een Commissie van Officieren door de Krijgs Raad aangesteld vertoond wordt, en behoorlijk gecondemneerd worden.

Art.12 BUIT.

Alle Buit gemaakte goederen wordt gelijkelijk onder de Vrijwilligers verdeeld mit uitzondering van die Vrijwilligers die over hunne verlof van afwezigheid uit het kamp blijf mit voorbehoudt echter van het aftrek.

1stens. Van een vergoeding naar evenredigheid van schaden door de uitvoering van een Commando veroorzaakt aan wagens paarden of trek vee.

2ns. Van de Oorlogskosten door de Bestuur uitbetaald.

3rds. Van een onderstand en belooning aan zwaar gekwetste Vrijwilligers.

Art.13. COMPENSATIE.

In geval eenig Vrijwilliger eenige schaden krijg aan eenige eigendom in het Lager en terwijl in dienst, zal zulke schaden na behoorlijke bewijs, voor een quorem van Officieren daartoe aangesteld gewaardeerd, en uitbetaald worden. Een beest of paard die gekwetst word, zal uitbetaald word en dan de eigendom van de Publiek word.

Art. 14. BOETEN.

Alle boeten moet binnen 24 uur, na het uitspraak van het Hof, aan de Secretaris betaald word, ten voordele van de Vrijwilligers kas, de Secretaris zal verantwoording doen aan de Krijgs Raad op eisch, van alle boeten uitstande zowel als betaalde, en zal een behoorlijk rekening houden van het zelve

Art. 15. HOOGVERRAAD.

a. Eenige persoon di hem schuldig maakt aan eenig misdad onder de hoofd van Hoogverraad, zo als Correspondentie mit de Vijand, het geeven van teeken aan de vijand, het

vernielen/..

vernielen van Krijgsbehoefden ons toebehoorende, of eenige andere onderhandelingen mit de Vijand of andere Mogenheeden, die strekken zal tot Hoogverraad zal strafbaar zijn volgens de Wetten van alle Beschafde Mogenheeden .

b. De Teregstelling van een persoon voor Hoogverraad zal geschieden voor de geheele Krijgs Raad wiens beslissing finaal zal zijn.

Art. 16. Eenig persoon die tereggesteld word voor eenig hof en niet behoorlijke eerbied betoonen zal de Voorzitter van zulke hof gerechtig zijn hem te beboeten voor minneachting van het Hof.

Art. 17. De pligten van Korperaal zal zijn als volgt, het uit zitten van dag zoo wel als nacht wacht, te zien na de reinheid van hun manschappen hun wapenen, en de toestand van hun Ammunietie ez. verder te gehoorzamen de bevelen van hun meerdere.

Art. 18. HET LAGER.

Er bestaat maar een lager poort onder opzicht van het Lager Commandant en eenige persoon die eenig ander opening in de Lager doet buiten verlof van de Lager Commandant zal verantwoordelijk gehouden worden voor eenige schaden die daar door veroorzaakt worden, en zal verder beboet of gestraft wordt naar de uitwijzing van het hof.

Art. 19. a. Eenige overtreding waarover in de hierboven omschrevene wet geen voorzieningen gemaakt en in strijd zijnde met alle beschaafde wetten zal behandeld word volgens de Romeinsche Hollansche wet zoo als algemeen in Z. Afrika aangenoomen.

b. Verder waar geen voorzieningen gemaakt is zal gereffereerd word naar de Wetten van de Z.A.Republiek.

Art. 20./...

Art. 20. HANDELENIJ.

Geen persoon zal gerechtigd zijn om handel te drijven in sterke drank van eenige soort zonder verlof het dubbelen met Kaar)ten voor geld enz. zal ten strengste gestraft worden.

Art. 21. De Zondag zal gehouden worden als een Rust Dag voor mens en vee, de Commandant Generaal zal toe zien, mit behulp van de Commandanten en Felt Cornetten dat de openbaare Godsdienst behoorlijk zal gehouden worden, Eenig persoon zich schuldig makende door minachting of tot hinder te zijn, voor diegenige die de Godsdienst houden zal mit een Geld Boeten gestraft worden naar de aard der zaak.

Alnus gedaan en goe(d)gekeurd op heden de 2de dag van Maij in het jaar onzes Heeren een duizend acht honderd twe en tachtig te Poromo.

Art. 22. Dronkenschap zal gestraft worden met eene boete van £2 tot £7.10.0. voor een Ambtenaar de dubbelde boete.

G.J.v.Niekerk,

Voorzetter
L.v. B.

Bylaag B.

Proklamasie van Massouw, d.d. 1 Mei 1882,

1)
erkennende die Bestuur.
-----P R O C L A M A T I E .

NADEMAAL bij onderzoek ingesteld te Bloemhof, Zuid-Afrikaan-
sche Republiek, door eene Commissie van Arbitrage in het
jaar 1871, voor de heeren John Campbell en Antonie Alexander
O'Reilly als commissarissen, ten duidlijkste is bewezen
geworden dat Massouw Riet Taaibosch en de Koranna-natie de
oudste en meest wettige territoriale regten hadden op het
grondgebied gelegen ten Noorden en Noordwesten van de Vaal-
en Hartsrivieren, van de vroegste tijden af en thans nog
gedeeltelijk door hen bewoond; alsmede dat voor de genoemde
Commissie ten volle bewezen was, dat Botlassitie Gasibonie
Molihabanie het wettige opperhoofd was der Bathlapin en als
zoodanig moest worden erkend, thans ook nog het zuidelijk
gedeelte der hierboven omschreven gronden bewoont; en nade-
maal door eene destijds zeker werkende politiek veel heeft
plaats gevonden wat ons duidlijk heeft doen zien, dat wij
in onze regten worden verkort, evenals anderen door Nicolaas
Waterboer waren verkort en van hunne regten en vrijdom waren
berooft; zoo is het dat wij toen ter tijde hadden goedge-
vonden, om door middel van wettige overmaking en territoriale
concessie onze regten over te maken, en daardoor onszelf
met onze onderdanen onder de bescherming te stellen van het
Gouvernement der Z.A.Republiek, welke bescherming wij hebben
genoten tot tijd en wijl een dergelijke schadelijke politiek
ons grondgebied heeft afgesneden door de bepaling der grenzen
van de Transvaal-Staat of Z.A.Republiek in een gesloten
Conventie,/...

1) In Afdruk van die Proklamasie is te vind in R.3649/82.

Conventie, tegevolge waarvan een deel van ons wettig grondgebied, en wel het gedeelte daarvan insluitende die aan ons ter woon verzekerde gronden, is afgesneden van de bescherming der genoemde Regering der Z.A.Republiek; en nademaal wij door deze handelwijze zijn blootgesteld geworden aan de willekeur en kwaadwillige gezindheid van den oproerigen kapitein Mankoroane, zich aanmatigden te zijn groot-opperhoofd der Bathlapin, alsmede der Koranne-natie, ons als zijne onderdanen verklarende, daartoe aangehitst en ondersteund door speculateurs en fortuinzoekers, zoodoend ons trachten te berooven van onze wettige regten en vrijheid en door middelen van geweld en wapenen ons trachten te dwingen tot onderwerping, waartoe hij met behulp van blanke vrijwilligers ons heeft aangevallen, onze steden gedeeltelijk afgebrand, ons vee geroofd en onze kinderen vermoord heeft; zoo is het dat ik, David Massouw Riet Taaibosch, genoodzaakt was ter verdediging van mijn grondgebied, onze regten en vrijheid de hulp en bijstand in te roepen van vrijwilligers, onder bepaling en voorwaarde zooals vervat in eene Kennisgeving te Mamusa, d.d. den 21sten dag van Januarij 1882; en aangezien het noodig is dat deze verdedigingsoorlog behoorlijk worde gevoerd en ten einde gebracht, en dat de regten van deze volunteers (of vrijwilligers) worden gewaarborgd en verzekerd, en het grondgebied der Koranna-natie worden beschermd; zoo is het dat wij met onze Raadslieden hebben goedgevonden en mij hiermede verbonden aan te nemen en te erkennen de Commissie vastgesteld, wettiglijk gekozen en aangesteld door onze bondgenooten en vrijwilligers, wier bescherming wij thans genieten. En wij proclameren en maken hiermede bekend, dat wij de hierin bedoelde/...

bedoelde Commissie van Bestuur magtigen om voortaan in onze namen te handelen en te regeren tot het einde. Al onze manschappen die in dezen krijg van dienst zijn gelast de genoemde commissie strikte gehoorzaamheid en getrouwheid te bewijzen, zullende een ieder, hieraan niet voldoende, ten strengste worden gestraft; en het wordt hiermede aan genoemde commissie uitsluitend opgedragen en overgelaten om, indien de noodzakelijkheid het moge vereischen, zoodanige hulp verder in te roepen als zij moge goedvinden. Het is hiermede uitdrukkelijk bepaald en vastgesteld, dat het sluiten of maken van vrede alleen kan geschieden door deze Commissie met zamene werking van mij en mijn Raad, en dat elk document, hetzij voor of na het uitvaardigen van dezen Proclamatie gemaakt, in strijd hiermede of ten nadeele van de vrijwilligers, moet en zal verklaard zijn van nul en geener waarde.

Het wordt verder hiermede aan genoemde Commissie van Bestuur uitdrukkelijk opgedragen om de voorwaarden der verbintenissen met de vrijwilligers aangegaan en gedateerd 21 Januarij 1882 en den 9den Februarij 1882 uit te voeren, en om de daarin toegezegde plaatsen aan alle wettige vrijwilligers voor eene uitgestrektheid van niet minder dan drieduizend (3000) morgen elk, te doen verkrijgen, en aan belanghebbenden de benoedigde Acten van eigendom voor zoodanige plaatsen te verschaffen, zullende uitdrukkelijk moeten worden verstaan dat deze binnen het grondgebied van David Massouw Riet Taaibosch en de Koranna-natie gelegen plaatsen niet moeten genoemd worden op plaatsen zooals Mamoesa of ander reeds door onderdanen van David Massouw Riet Taaibosch bewoonde grond, of ook niet binnen den grond of lijnen die vroeger door het Gouvernement der Zuid Afrikaansche Republiek voor het gebruik der Kor-/.....

der Koranna-natie waren toegekend en afgebakend, onder de destijds bestaande Concessie tusschen nu wijlen Massouw Riet Taaibosch en toenmaligen Staats-President Thomas Francois Burgers.

Alsmede dat door de uitgifte van plaatsen aan de vrijwilligers geen belemmering of onderdrukking worde toegebracht aan de gronden onder occupatie, of bewoond door het volk of onderdanen van het Opperhoofd Botlasitsi Gasibonie Kolihabanie.

Verder zij het hiermede vastgesteld, dat gedurende den oorlog de Commissie van Bestuur, ter betere regeling van zaken en het uitvoering van orde en wet, haar verblijf en kantoor zal houden te Mamoesa, de Hoofdstad van David Massouw Riet Taaibosch, opdat de genoemde Commissie beter gelegenheid moge hebben met ons Opperhoofden en met onzen Raad te kunnen raadplegen, indien de noodzakelijkheid zulks moge vereischen.

Ingeval tusschen de contracteerende partijen eenige dispuut of moeilijkheden moge ontstaan, wordt aan de hierin benoemde Commissie de macht verleend om in zoodanige gevallen de kwestieën aan een der Staats-Gouvernementen, die zij het meest geschikt achten, voor te leggen ter beoordeeling en beslissing, daarvan onszelve verbindende zoodanige beslissing en uitspraak aan te nemen.

Gegeven onder onze handteekening te Phurumong,
op heden den 1sten dag der maand Kei, in het jaar 1800 twee
en tachtig/..

en tachtig, in tegenwoordigheid der mede ondergeteekende
getuigen.

DAVID MASSOUW RIET TAAIBOSCH, Opperhoofd.

SAAIBRAND zijn X merk OUKROSS, Raadslid.

CORNELUS " X " Raadslid.

SIMONA " X " Veldcornet.

JEREMIA " X " Commandant-Generaal.

DIDREK " X " KAAS, Raadslid.

TITIES " X " VELJOEN.

BOTLASITSI GASIBONIE MOLIHABANIE zijn X merk Groot Opper-
hoofd der Batlapins.

ANDRIES GASIBONE zijn X merk Raadslid.

ITUMELON " X " Raadslid.

MACCOC " X " Raadslid.

ANDRIS " X " Raadslid.

Als getuigen:

J.J.WEBER, Commandant.

Theodor DOMS, Sect. van het Opperhoofd David Massouw
Riet Taaibosch.

Johannes BASSONS zijn X merk.

Bylaag C.

Commissie aanstellende, den Voorzitter der Leden van Bestuur onzer Vrijwilligers te zijn Administrateur over het grondgebied, bewoond door onze blanke ingezetenen.¹⁾

Het Territoriale en Groot Opperhoofd David Massouw Riet Tasibosch en zijne Raad aan hun vertrouwden en welbeminden Voorzitter der Leden van Bestuur van onze beschermers, de Vrijwilligers. - Groetenis!

Nademaal wij op den 26sten Juli 1882 vrede gesloten hebben met Mankoroane Molehabanie, die tegen ons oorlog gevoerd had, misleid door de verzekeringen van zekere Britsche Ambtenaren, dat zijne aangenomene, maar onwettige en niet erkende positie van Territoriaal en Groot Opperhoofd over al het grondgebied, bewoond door de Batlapin-, Batlaro-, Baralong- en Koranna-naties, ten Zuiden en Westen der Melopo en Hartsrivieren, zal moeten aan-erkend worden;

En nademaal wij op den 19den September 1882 ons zelve te zamen met Mankoroane en met onze Grondgebieden en aanspraken overmaakten aan en onder de bescherming der Z.A.Republiek, die onze hier vermelde concessie aangenomen heeft, maar ons niet verhinderd de vredes-voorwaarden van den 26sten Juli 1882 ten uitvoer te brengen en te regelen;

En nademaal wij door uitvoerend gezegd Vredestraakt een Commissie benoemden, en de scheidingslijn tussen ons zelve en Mankoroane lieten afbakenen, zooals beschreven in onze Proklamatie van den 16den Januari 1883;

En nademaal aan-erkennende en goedkeurende al hetgeen door de Commissie van het Bestuur onzer Vrijwilligers

tot/...

1) Gepubliceer by S.J.du Toit, DE Bechuanalandsche Kwestie, pp. 87 - 88. Die oorspronklike stuk kon deur my nie gevind word nie.

tot nu toe bepaald en vastgesteld was geworden, hetwelk wij nu bij deze vaststellen en bekrachtigen;

En nademaal wij het noodig achten, ten einde de vrede en de veiligheid van onze onderdanen te verzekeren, en arglistige en booze onruststokers en fortuinzoekende tegen te gaan;

Zoo is het dat wij het voor noodzakelijk houden dat ons grondgebied, en wel het deel er van nu bewoond door de blanke ingezetenen Vrijwilligers, en ook andere door mij daartoe gemachtigde personen, onder beschaafde wetten, in onze naam en ter onzer behoefte worden bestuurd, en dat voor dat doel zooveel van ons grondgebied zooals voorzegt, als U naar behoorlijk overleg goed zal dunken, door U geproklameer zal worden onder den naam of titel van den (Ster)"STELLALANI

En wij constitueeren en stellen U of diegene die na uw bedanking wettig gekozen zal worden, als de Voorzitter van het Bestuur aan, te zijn de Administrateur van het gezegt grondgebied, en verlangen verder dat alle grondgerechtigden in bovengemeld grondgebied zullen worden voorzien van eene behoorlijke akte van transport, onderteevend door U of Uwe plaatsvervanger, en dat gij U in alle zaken zult gedragen overeenkomstig het Vredestraktaat van den 26sten Juli en de Cessie van den 19den September 1882.

En voor het volbrangen daarvan zal dit zijn uwe volmacht.

Aldus gedaan te Mamusa, op heden den 18den dag van Januari 1883.

(Volgen handteekening van David Massouw Riet Taai-bosch en zijnen Raad).

Bylaag D.

"Aanspraak van Z.H.Ed. den Administrateur G.J. van Niekerk
namens de Leden van Bestuur over David Massouws Vrijwilligers
te Losasa, den 23sten Februarij 1883".¹⁾

"Achtbare Heeren!

Namens de Leden van Bestuur, heb ik de eer U allen hier op onze Vergaderingsplaats te verwelkomen. Mijne Heeren! Gij zijt gekozen en hebt op U gekomen om het gereedschap uit de handen der oude Bouwmeesters te nemen. Zijt gij bekwaam ervoor? Hebt gij den vereischten bouwstof om dit gewigtig werk te voltooien? Zoo ja! Gaat dan voorwaarts, maar zegt gij neen! dan bid ik U mijne Heeren! om, voordat gij begint, met Uwen arbeid, eerst van den grooten Bouwmeester van 't heelal te vragen om U al het tekort komende te schenken. Weet. Mijne Heeren! dat de sterke stormen welke Gij te kampen zult hebben, U zeker zullen overweldigen, indien gij niet de kracht van Jezus onzen Koning vraagt en bekomt.

Het is U allen bekend hoedat wij overal veracht zijn geworden, en hoevele valse blamen op ons zijn gelegd. - Nooit hebben onze zaken een onderzoek kunnen krijgen, hetwelk ons in staat zoude gesteld hebben, om aan de wereld te toonen, dat wij niet den naam van "Roovers" en Vrijbuiters verdienen, maar, dat wij hier gekomen zijn om Moord en Roof tegen te gaan. Toont gij dan nu aan de wereld wat onze bedoeling is; toont aan de blanke bevolking van Zuid-Afrika, dat wij geen Barbaren, maar een Christen volk zijn. Handel zonder aanzien des perzoons onder de blanken alhier,
van/....

1) Hierdie toespraak is gehou by geleentheid van die opening van die eerste Volksraad van Stellaland. (S. 6).

van welke nasionaliteit ook, doet gelijk en regt en gaat moord en roof tegen onder naturellen. - Laat geene verdere bloedvergieting plaats vinden. Houdt U aan het vredestrac-
taat van den 26sten Julij en aan de Sessie van den 19den
September 1882, als de grondslag van Uw bestaan. Toont ook
aan de Naturellen dat gij wet en orde handhaaft. Gij weet,
mijne Heeren! dat gij gedurig moet waken voor de listige
Fortuinzoekers, die zich door hunnen gladden tong en haastiger
pen onder U inmengen, zij zijn onze Verraders, de Verraders
van onze gansche Natie. Houdt hen uit uwe zaken, en volg
de eenvoudige maar gelukkige Boeren-Politiek. Zij zijn het,
Mijne Heeren! de fortuinzoekers, die hunne zakken zoeken te
vullen met uwen arbeid, en die dan wanneer zij de begeerten
hunner harten verkregen hebben, zich zullen verblijden en
verheugen in Uw leed, wanneer Uw vijand zijn dorst in Uw
bloed, of dat Uwer kinderen zoude lesschen. Handelt dus ge-
lijk onze Vadéren. Kent en dient uwen Schepper, handelt naar
Zijne bevelen, en overeenkomstig zijn onfeilbaar Woord, dan
ben ik verzekerd, mijne Heeren! dat binnen kort alle ware
zonen van Zuid-Afrika zich zullen overtuigd gevoelen van het
nut uwer zaak. Werk ijverig voor de belangen uwer kiezers,
maar houdt in het oog, dat gij trouw gezworen hebt ook voor
God, en, dat gij onder uwen heiligen eed geen vader broeder
of vriend hebt, maar laat van nu af aan waarheid, opregtheid
en godsvrucht, Uwen vader, broeder en vriend zijn, en de
Koning der Koningen zal U nooit verlaten. Nu mijne Heeren!
ik beveel U allen onder de beschermende hand van God, en geef
de zaak aan U over, vertrouwende, dat gij altoos bekwaam zult
bevonden worden om rekenschap van Uw rentmeesterschap te geven

hier/...

iii.

hier en ook namaals. Nog wenschte ik U, achtbare Heeren, voor te leggen de hier volgende punten tot bestier van dit grondgebied, hetwelk ik zeer noodig acht. Het is nu een jaar geleden, dat wij hier begonnen zijn, en hoewel zwak, hebben wij eer bewezen, en om met Gods zegen, onze zaken op vaster voet te stellen, zal het noodig zijn, naar mijn denken om de volgende artikelen te overwegen; en hoewel wij ons ontslag van U, achtbaar Ligchaam zullen krijgen blijf ik eenigen tijd bereid, om, op verzoek, naar mijn zwak vermogen, U bij te staan, met raad en daad. Ik zoude voorstellen de volgende punten; namelijk:

- a. Ter bewaring van Wet en Orde, een Politie magt van 25 man op te rigten op de grenzen, om dieverij voor te komen.
- b. Geen kleurling toe te laten door het grondgebied zonder pas
- c. Zoo spoedig mogelijk een Landdrost te krijgen op Uw dorp Vrijburg. -
- d. Het land te regeren met zoo weinig ambtenaren mogelijk.
- e. Zoo spoedig mogelijk eene begrooting op te trekken.
- f. Strengte maatregelen te nemen met betrekking tot Ammunitie.
- g. De landoccupatie vast te stellen;
- h. Uwen Politiekapitein, zoowel als uwe andere ambtenaren, order te geven zonder onderscheid de naturellen gelijk en regt te doen.
- i. Naauwkeurig toe te zien, dat Uwen Burgers gelijk en regt geschieden met hetgeen zij te vorderen hebben van hunne Officieren.
- j. Het publick goed te laten overwegen voor dat zij een Voorman kiezen, ten einde hen in de gelegenheid te stellen om eene verstandige keus uit te brengen.
- k. Het vrije doorvoer van Ammunitie te beletten en niet toe te laten, dat zulks naar de Naturellen Stammen vervoerd wordt.
- l. Zonder verzuim in communicatie te komen met de Voormannen van Moshette's Vrijwilligers tot het daarstellen van een postvervoer.
- m. Een goede tronk en Kruid Magazijn zijn zeer noodzakelijk.

Achtbare Heeren! vertrouwende, dat gij deze punten goed in overweging zult nemen, en uitvoeren. Ik heb gezegd.

Ik heb de eer mij te noemen

G.J.v.Niekerk."

Bylaag E.

Proklamasie van Stellaland as

Republiek, d.d. 6 Augustus 1883.¹⁾

No.1. 1883.

P R O C L A M A T I E

Van Z.H.Ed. Gerrit Jacobus van Niekerk Administrateur van het Gouvernement van Stellaland daartoe gemagtigd door het Territoriaal Groot Oppelhoofd David Massouw Riet Taaibosch uit kracht van de Akte van aanstelling van den 18den Januari, 1883, in overeenkomstig het Vrêdesbesluit van den 26sten Juli 1882, en de Proclamatie van den 16den Januari, 1883.

Aan allen welke dit mogen zâen of hooren lezen.

SALUUT!

Nademaal tot behoorlijke handhaving der wet, alsmede tot bevordering der belangen der ingezetenen van deze gewesten het noodzakelijk is, dat overeenkomstig bovenvermeld Vredesbesluit van den 26sten Juli, 1882, Cessie van den 19den September, 1882, en Proclamatie van den 16den Januari, 1883, dit land als een onafhankelijke Staat word geproclameerd.

Zoo is het dat ik Gert Jacobus van Niekerk, Administrateur van het Gouvernement van Stellaland heb goedgevonden, gelijk ik goedvind bij deze, om de gewesten tot nog toe bekend als Stellaland en gelegen aan, en wel ten zuiden en ten noorden van de Hartsrivier, te proclameeren te zijnde

REPUBLIEK van STELLALAND.

En dat de hoofd zetel dezer Republiek zal zijn het alreeds gevestigd dorp Vrijburg.

En deze proclamatie zal zijn en blijven van kracht tot tijd en wijle aan de Cessie van den 19den September, 1882, zal zijn volgaan.

Aldus/..

1). Hierdie stuk is reeds gepubliseer by S.J.Du Toit, De Bechuanalandsche Kwestie, p.88; en Dr.W.J.Leyds, Het Insluiten van de Boeren-Republieken, p.p. 336-337, maar word hier weer gegee weëns die belangrikheid daarvan.(S.S.279, R.4035/83).

Aldus gedaan te Vrijburg Republiek van Stellaland,
dezen 6den dag van Augustus, in het jaar Onzes Heeren Een
Duizend Acht Honderd Drie en Tachtig.

God behoede Land en Volk !

(get.) G. J. v. Niekerk

Administrateur.

J.H. v. Boeschoten

Gouvernements Secretaris .

Bylaag F.

Uittreksels uit briewe van en
aan Genl. P.J.Joubert.

Brief van Joubert aan Gey van Pittius, d.d.17 Aug.1833 ¹⁾.

".....Ek heb UEd. laats geschreven over de vereeniging met Stellaland - Laat daartoe tog niets onbeproeft en verzuim tog geen tijd. Doet het zoo spoedig als maar mogelijk - en steld zoo UEd. Regereng op vastten voet - en als het mogelijk es - vent ook di vriendschap van Montzia en Mankoraan - Laat hun verstaan dat het tot hunne eijgene voordeel es dat zij vrede met UEd. Gouvernement of Governementen heeft en handel hun dan ook zoo dat er waarelijk vertrouwen kan koomen. Wij moeten nu alle zoeken naar de vrede voor Zuit Africa. Daartoe moet alle zoowel zwart als wit zamen werken. Vereenegt Zuit Africa moet nu aller uitroep ja aller zijn. Verkrijgen wij dat dan hebben wij alles. Verkrijgt wij niet spoedig een vereenegt Zuit Africa dan vreest ik dat het Jengodom bennen kort zal ontwaken en komt wij nu nog eenmaal onder het Jengodom - O wee dan het arme Afrikaans geslagt - Daarom nu op Africanen. Het es altijd kent uzelfen - met God voor oogen help uzelfen - eendrach maak mach - Daarom eendragtelijk te zamen gewerkt.

Nu ik agt het hoogs nodig dat UEd. en uwe vrienden ook bij di Africaander Bont wort aangesloten. "

Brief van Van Niekerk aan Joubert, d.d.19 Maart 1834 ²⁾.

"..... Meschien mog het u niet gevald dat ek nu een Commiesie naar de Regereng zenden maar voor ons is de zaak deze: Wij heef hart gevochten voor ons land en ons natie. Wij ziet de groote nadeel en voor de vereenigde Zeud Afrika wanneer deze nieuwe Conventie moeten blijven staan. Wij ziet

dat/...

1). Joubert -Kolleksie, 1995, p.p. 134 - 136.

2). Ibid, 326.

dat al ons arbeid en moe(i)te die wij hier gehad heef ja zelfs het opofferings van leven en bloed gedaan es ten voordele van Engelsche(n) en Engelsgezenden. Wij kan vandag met smart ze(g)gen dat wij getrouwe Afrikanen een neederlaag heef onder wegloopers en vagebonden die hier en gevlugd zijn en aan de kand der Engelschen staan. Zij belach ons en bespot ons en wij moet voor hen swegten niet omdat zij een meerderheid heef maar omdat zij Engelsgezend zijn en geholpen zal worden door de imperiaal Gouvt. tegen ons. Wij waren zoo zeeker van ons zaak dat wij ons zoo haatelijk heef gemaak bij die partij dat ek bijna zoude zeggen- neem u dokementen en papieren - ek ga niet weeder naar Vrijburg. Egter terwille van mijn naam kan ek niet anders maar de woelengs zijn nu zoo erg dat ek niet langer kan wach en daarom zend ek de heeren Muller en De Larij naar U.H.Ed.Regereng en blijf hier in de volle verzekering dat zij niet onverreg (ter zake) zal terug komen. Hier gaad nu ons tegenpartij rond om de menschen te doen gelooven dat al die perzoonen wiens grond beuten de lijn valt dezelve zullen behouden en dat de anderen die in de Transvaal valt hun grond zal verloor. Dat doet mijn zaak ook groot kwaat. Nu es het groote punt voor mij wat moet ik (doen) om ons land en ons natie niet tegen te werk. Daarom is het dat ek naar Pritoria stuur met de hoop dat ik niet langer op onzekere gronden behoef te handelen.

Ek ben verplig om nu strenge maatregels te neem endien de lijn niet erkend word door de Transvaal want ons registratie kantoor en Landdrost kantoor staad nog te Vrijburg en kan eenige dag en de handen (der) vijanden komen. Word de lijn dus erkend door de Transvaal Gouvt. dan es mijn zaak nu om ter wille van de arre(me) menschen die hier zijn te trachten om rus en vrede te houden mets dat wij verzekering krijg van ons regten aan beide zijde der lijn en dan ook tegen mijn
zin/....

zin en wil te werken om hun die buiten de lijn valt onder de Koloniaal Govt. te breng. Anders kan ons areme partij het niet houden doch de Heer geef dat er een andere weg voor ons moge zijn.

Endien wij moeten schieten ek ben klaar om te begend en met Masou zijn hulp te zien dat de lijn niet ge-
maak word...."

1)

Brief van Joubert aan Van Niekerk, d.d. 5 Mei 1884

".....Het heeft mij verwondert dat ik van U Ed. in de laatste tijd niets meer vernooten heeft. Laats Zaterdag evenwel heb ik een brieft en Uitvoerende Raadsbesluit bij de heer Bodienstijn gezien en dat heeft mijn enegzens di rede doen verstaan. Want daaruit moet ek verstaan dat er groote verandering en omkeereng is gekoomen en de polletike plaan van Stellaland. Ik verstaat nu dat de plaan nu es niet langer tot de Transvaal maar wel tot de Kaap Coloni den toevlug te nemen zoodat nu de vredesvoorwaarde met of tusschen Mazou en Mancoraan gesloten waarbij Concesses gemaak wert en besloten wert alleen bij Transvaals Governement engelijf te worden nu geheel opgegeven zijn en zoowel van Stellaland als van Mankoraan verbrooken wort en zodoende vrijspel en open door (deur aan Meckenzie worden verleend - Nu ik wel er niets van zeggen maar di tijd zal leren. Voor eers zal er dan en Stellaland geen andere Governement regeer al(s) onder opperheer Mackinze en zijne planne es openbaar en een eijder weet wat dan volgen zal. Moge de Kaap Coloni wijger eijds te doen te hebben met Bucanaland dan heeft Mackenci vrijspel met zijne macht om zijne pollitiek en plane uit te voer. Keurt di Volksraat di Conventi goet dan kan het nooit weer spreken van onregt of/....

of geweld maar moet dan maar en hunne eijgene water swemmen. Voor mij zal het perzoonelijk moeilijk zoo niet geheel onmogelijk zijn om hun te helpen om di Conventi na te leven. Zie maar voor een oogenblik wat Lord Derbi er zelven van zegt. De vreugte di de jiengodom er nu reeds over bedrijven - en hij is nog maar en aantog. Hoe zal het zijn als hij eerst en belegereng es.

Nu waarde vriend tot nu toe had ik nog altoos aan U Ed. geschrijven uit een oogpunt waaren ek die belangen van Stellalands enwoners vereenzelve en op gelijke voet zamen gaande met di belangen van Transvaal nu evenwel de zaken zoo zijn veranderd - ben ik bevreest dat die tegenstrijdige belangen mijne zienswijze verkeerd zal kunnen verstaan en wel daarom zooals ik hoop en ten volle van U Ed. vertrouwd en hartelijke vriendschap van U Ed. en het polletiek en op dat gebied afscheid nemen. Moge het evenwel ooit gebeuren dat het Africaansche belangen op den spel staan en haare eenheid en waare belangen door mijne swakke hand en raad gedient kan worden en ik mijn met hun gevoelen kan vereeneg of enstemmen zal ik met zooveel kracht en goede wil als den alleen Wijze mijn schenken mogt mij ten dienste stellen van mijne natie. Maar voor het tegenwoordige gevoel ik mijn niet enstaat stroom en vloet te wederstaan en zal dus op betere tijden blijven hoopen en wagten wat de Heer en Albestierder van het lot der naatien mij te zien en te verstaan of te doorworstelen geven mogt.

Vertrouwende dat hij ook steeds uwe gelijdster moge wezen en blijven tot den eijnde toe es het dat wij arme Afrikanen nog meer en langer door den veur van verdrukking en door den smeltkroes moeten gaan om tot onze nationalitijd en volksbestaan te koomen - wel hij di het lod der volken der groote naties/....

naties der monargen en kizerrijken bestierd vergeten het miertje en het stof niet en zal ook onzer niet vergeten. Es-rael moesten 400 jaren de beloften aan Abraham gedaan afwagten en toefte de Heer lang tog vijlen zijne beloften niet - neen hij komt - hij komt gewest - Daarom al es er donkere tijden voor ons volk laat ons maar de hoop vashouden . De Heer zal koomen - Voor ons zal ook eens de dageraat heerlijk opgaan vroeg of laater - en daarom al kan ik (niet) op het terriijn blijven er zal wel altoos een gevonden worden om het terriijn te houden. Neemt dan nu bij deze mijne hartelijke dank aan voor hetgeen gij tot zoo verre voor ons volk en dus ook voor ons gemeenschappelijk belangen heeft gedaan....."

1)

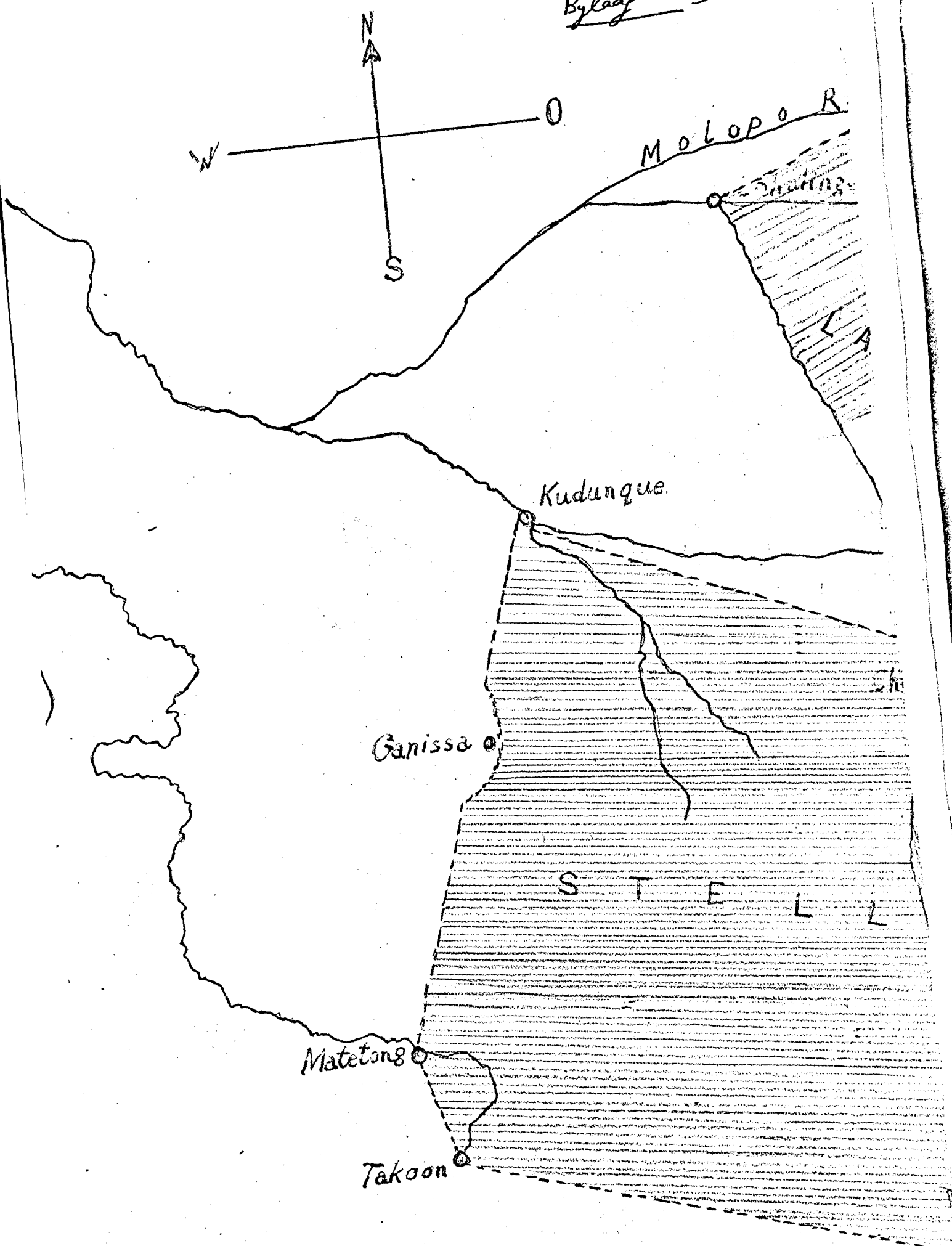
Brief van Joubert aan Van Niekerk, d.d. 30 September 1884 .

".....Bij di tijd dat u deze brieft zal ontvangen hebben zal u wel di Volkstem lezen waaren mijne bedankking door veel-len met groote blijdschap vernoomen zal worden - het is mijn een pijnelijk zaak daarover te schrijven maar wat zal ik doen? Er es ^{mijn} geen andere wegt opengelaten. Ik moest bedank of den allergrootste vernedering en schande afwagten. Bleeft ik in dienst dan kan daardoor onberekent veel kwaat aan de Republiek gebeuren en als ik mijn naati en land niet goed kan doen kwaat wil ik hun tog niet doen. Daarom liver bedank dan mijn land en volk te zien ondermijnen. Nu waarde heer gij weet hoedat wij plane gemaak heeft om zoo mogelijk Stellaland en Gozen op wettig en behoorelijke wijze onder beschermeng en wet der Republiek (te) brengen en had de Hoog Edle Regeereng ons laat door werken dan was bennen de 3 maanden Stellaland en Goze en wie weet wat meer onder de Republiek

maar/...

maar nu vreest ek dat de onklaargemaakte lapwerk weder zal moeten worden overgemaakt en half verbroude zaken komen nooit weer geheel goet terecht. Nu zal men het laten voorkoomen als of ik tegen aanhegteng van het land ben maar mijn heer en vriend gij weet het tog van beter. Gij kunt het dus tegenspreken. Ik was er voor dat di land Goze en Stella-land op een behoorelijke doordagte manier op wettige en onverbreekbare wijze onder de wet en gezagt der Republiek zou worden gebragt en het komt mijn voor of er eijmant bang voor was dat zulks onder mijne hand tot stand zou worden gebragt en daarom moest de Prezedent overre(den) worden om een ondoordagte (stap) te neemen op zoodaneg een wijze dat ik daardoor ter neder geworpen en voor mijn naatti verlooren worden....."

Bylaag G.

uraman.

BATHLAPIN GEBIED
1) Groenboek, S.A.R., 1884.

